

המסמכים בסחר הבינלאומי

זאב תלם

בתחום המסחר הבינלאומי חשיבות רבה מאד למסמכים אשר באים, בין השאר לבטא את ההתקשרות בין הצדדים השונים ולעתים הם מעידים על מילוי תנאי העידקה. חלק גדול של העיסקה תלוי וקשרו למסמכים ולעתים מילוי לא נכון או חוסר במסמכים עלולים לגרום לעיכובים בשחרור טובין, בקבלת התמורה ואפילו יכולים לגרום לביטול העיסקה כולה.

להלן פירוט המסמכים העיקריים בשימוש ביצוא וביבוא במדינת ישראל:

החשבון - Invoice

מסמך אשר מופק על ידי המוכר. החשבון (Invoice) הוא המסמך המייצג את הנתונים הכספיים של המטען. החשבון מכיל נתונים ערכיים וכמותיים של כל משלוח ומשלוח ובמקביל לשליחתו מהיצואן ליבואן הוא מוגש לשאר הגורמים המטפלים בתהליכי היצוא והיבוא (מכס, בנקים, סוכני מכס, משלחים בינלאומיים, משרדים ממשלתיים וכיוצ"ב).

תקנה 6 לתקנות המכס קובעת אילו פרטים צריכים להופיע על גבי החשבון. ניתן למנות בין פרטים אלה: שם המוכר ושם הקונה, מספר ותאריך, תיאור הטובין וכמותם, מחיר הטובין, תנאי משלוח ותשלום לרבות הנחות ומקור הטובין.

רשימת אריזה - Packing List

רשימת האריזה (Packing List) היא המסמך המייצג את הנתונים הפיזיים של המטען. נהוג לנפק את רשימת האריזה כאשר המטען מכיל לפחות שתי אריזות. כמו לחשבון כך גם לרשימת האריזה אין פורמט קבוע.

גם רשימת האריזה מופקת על ידי המוכר והיא צריכה להכיל בעיקר את הפרטים הבאים: שם המוכר ושם הקונה, מספר האריזות, סוגן, מספרים מזהים או הכיתוב על האריזות ("סימנים ומספרים"), משקל, מידות או נפח של כל אריזה, תכולה של כל אריזה.

תעודת אחסנה

תעודת האחסנה היא אחד המסמכים שמופקים על ידי נמל היצוא בתהליך היצוא. מסורתית, זהו מסמך של הנמל המאשר את קבלת המטען לאחסנה לצורך יצוא. בנמלים הימיים בישראל, תעודת האחסנה היא מסר אלקטרוני הנשלח מראש על ידי סוכן המכס לנמל היצוא.

איתור (פקודת מסירה - Delivery Order)

איתור, הידוע גם בשם פקודת מסירה (Delivery Order) היא תעודה של נמל היבוא המראה היכן המטען נמצא פיזית בתוך הנמל.

תעודת שער (Gate Pass)

תעודת שער (Gate pass) היא תעודה של נמל היבוא המאפשרת ליבואן (או נציגו) לצאת משערי הנמל עם המטען, לאחר שחרורו.

הצהרת יבואן

הצהרת יבואן הוא מסמך של המכס ואשר מהווה אסמכתא של המדינה לתשלום מסי היבוא. ההצהרה ממולאת ע"י סוכן המכס כאשר זה מקבל מהיבואן את המסמכים הדרושים לצורך שחרור הטובין. בסופו של תהליך השחרור תשמש ההצהרה בעיקר כקבלה על תשלום המסים, כחשבונית מס לצורך קיזוז מע"מ וכאישור להתרת המטען על ידי המכס.

רשימון יצוא

סעיף 103 לפקודת המכס קובע שלפני שמעלים טובין אל כלי ההובלה יש לרשום לשם יצוא בדרך שנקבעה לכך. רישום זה הוא רשימון היצוא. הרשימון משמש כעדות לכך שהתבצע היצוא. כמו"כ משמש רשימון היצוא לצורך פטור ממע"מ בחשבון היצואן. סעיף 30 (א) (1) לחוק מע"מ קובע: "עסקה בשיעור אפס במכירת טובין ליצוא תוכר בתנאי שהותר לגביה רשימון יצוא או מסמך אחר שאישר המנהל". גם את רשימון היצוא ממלא סוכן מכס.

רשימות/אישורי תקן ואישורים נוספים להגבלות בלתי מכסיות (NTB)

רשימות יצוא ו/או יבוא נועדו לצורך יבוא או יצוא של טובין האסורים ביצוא ו/או ביבוא לפי צו יצוא/יבוא חופשי ו/או צו הסדרת היבוא.

רשימת הטובין אשר חייבים באישור מוכן התקנים מופיעה בתוספת השנייה לצו יבוא חופשי.

קיימים אישורים נוספים שייחודיים למוצרים מסוימים כמו היתרי אפ"י (ליצוא ויבוא בטחוני), אישורי הגנת הצומח, השירות הווטרינרי, אישורי טיב מספוא וחקלאות וכיוצ"ב.

תעודת מקור

ניתן להגדיר תעודת מקור כמסמך המשמש, על פי תנאים שנקבעו בהסכם סחר מתאים כראיה לכך שהטובים עומדים בכללי המקור, כפי שנקבעו בהסכמי הסחר השונים. קיימות תעודות מקור המעניקות פטור או הקלות ממכס במדינות היבוא וקיימות תעודות מקור המשמשות לצורך הוכחת מדינת המקור בלבד.

קרנה אט"א – ATA Carnet

קרנה אט"א הוא פנקס מעבר מכס לדוגמאות מסחריות. זהו מסמך המונפק על ידי לשכת המסחר. הוא משמש, לפי תנאים מיוחדים שנקבעו באמנה בינלאומית, לצורך כניסה או מעבר, זמניים של טובין מסוגים שונים בין המדינות החתומות על האמנה כאשר מעבר זה נעשה ללא כל צורך בתשלומי מיסים כלשהם, או הפקדות פיקדונות בארצות היבוא הזמני.

שטר מטען ימי

שטר המטען הימי (B/L – Bill of Lading) מונפק על ידי חברות הספנות (ולעתים על ידי משלחים בינ"ל) ומשמש בעיקר כ:

- קבלה של חברת הספנות עבור המטען
- ראיה לקיום חוזה ההובלה
- שטר המטען הימי מהווה תעודת קניין ובנוסף הוא מסמך סחיר המאפשר להעביר את החזקה על המטען לגוף שלישי.

שטר מטען אווירי

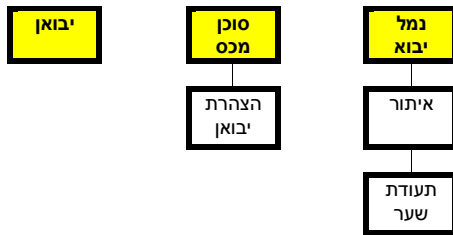
שטר המטען האווירי (AWB – Air Waybill) הוא מסמך ההובלה האווירית. הוא מונפק על ידי חברת התעופה ולעתים גם על ידי משלחים בינ"ל. הוא לא מהווה מסמך של קניין או בעלות והוא לא מסמך סחיר.

בין השאר משמש שטר המטען האווירי כ:

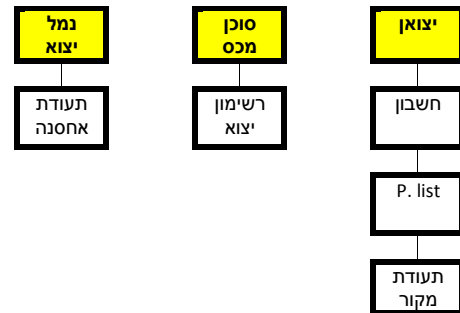
- קבלה של המוביל עבור המטען
- ראיה לקיום חוזה ההובלה
- הוראות למוביל בדבר הטיפול במטען

מדינת היבוא

מדינת היצוא

תפקידי הגורמים השונים בהנפקת המסמכים